

Rapportage 2011
Steunpunt taal en rekenen mbo

Steun in de rug
bij intensivering van taal en rekenen in het mbo

Inhoud

Voorwoord

1. Het Steunpunt in 2011

- 1.1. Werkwijze
- 1.2. Organisatie

2. Activiteiten

- 2.1. Website
- 2.2. Helpdesk
- 2.3. Servicedocumenten
- 2.4. Flitsberichten
- 2.5. Bijeenkomsten en conferenties
- 2.6. Netwerken

- 2.7. Implementatie 'Intensivering Nederlandse taal en rekenen mbo'
- 2.8. Implementatie Centraal Ontwikkelde Examens
- 2.9. Ondersteuning moderne vreemde talen

- 2.10. Projecten en producten
- 2.11. Marktplaats mbo
- 2.12. Presentaties
- 2.13. Samenwerking met derden

3. Afsluiting

Voorwoord

Het verhogen van de taal- en rekenprestaties in het mbo vraagt een lange adem van alle betrokkenen. In de jaren 2010-2014 moet in de hele onderwijkskolom van primair onderwijs (po), voortgezet onderwijs (vo) en middelbaar beroepsonderwijs (mbo) een inhaalslag gemaakt worden. Het volledige invoeringsproces van de referentieniveaus taal en rekenen in het mbo loopt ook na 2014 nog een aantal jaren door. Maar na bijna drie jaar taal en rekenen worden grote stappen zichtbaar die in dat proces worden gezet.

Het jaar 2009 was zowel voor het Steunpunt als voor de mbo-instellingen een startjaar in de voorbereiding op de referentieniveaus taal en rekenen. De contouren van het overheidsbeleid stonden, maar veel moest nog verder worden uitgewerkt. Organisatie en activiteiten van het Steunpunt moesten worden opgebouwd. Instellingen oriënteerden zich op het nieuwe beleid. Het jaar 2010 was het jaar waarin de mbo-instellingen werkten aan het concretiseren van nieuwe regelgeving en instellingsbeleid in implementatieplannen taal en rekenen. Ook moesten alle na 1 augustus 2010 startende mbo-opleidingen voldoen aan de referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen. Er was dan ook grote behoefte aan ondersteuning bij de ontwikkeling van implementatieplannen en aan informatie over de betekenis van de nieuwe regelgeving voor de mbo-instellingen. Tijdens Flitsbijeenkomsten, op de website, met servicedocumenten en via de helpdesk voorzag het Steunpunt daarin zo goed mogelijk.

Het afgelopen jaar 2010-2011 was het jaar waarin de implementatie van de inhaalslag taal en rekenen op stoom kwam. De mbo-instellingen zijn begonnen met de uitvoering van de nieuwe plannen gericht op intensivering van het onderwijs in taal en rekenen. Daarnaast is onder regie van het College voor Examens de voorbereiding van de centraal ontwikkelde, digitale examinering in volle gang gezet. De aard van de vragen aan het Steunpunt veranderde. Minder 'wat', meer 'hoe' en vooral heel veel meer 'examinering'. De in het activiteitenplan voor 2011 aangegeven verwachting is uitgekomen: 2011 werd het jaar waarin de voorbereiding van digitale centraal ontwikkelde examinering sterk de aandacht trok in de instellingen en dus ook bij het Steunpunt.

Een nieuwe activiteit van het afgelopen jaar voor het Steunpunt is de ondersteuning bij de moderne vreemde talen (mvt) in het mbo. Ook hierbij gaat het vooral om informatie over veranderende regelgeving en ontwikkeling van ondersteunende materialen die instellingen helpen bij de invoering. Ondersteuning op het gebied van de moderne vreemde talen is inmiddels helemaal meegenomen in de 'normale' werkwijze van het Steunpunt.

De onderwijsinstellingen in het mbo staan de komende jaren voor de stevige klus hun onderwijs en examinering verder aan te passen aan de eisen die met de referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen aan de opleidingen zijn gesteld. De invoering van centraal ontwikkelde examens vanaf 2013/2014 vraagt zeker nog een aantal jaren veel van de scholen. Goede communicatiekanalen en heldere informatie zijn daarbij cruciaal. Duidelijk is dat er niet alleen op het gebied van examinering maar ook op het gebied van onderwijs in taal en rekenen en moderne vreemde talen onverminderd sprake is van een grote behoefte aan informatie en uitwisseling van kennis. Het Steunpunt taal en

rekenen mbo blijft de komende jaren klaarstaan om instellingen waar mogelijk te ondersteunen. Dit jaarverslag bevat een overzicht van de activiteiten die het Steunpunt van november 2010 tot november 2011 in dit kader heeft verricht.

Ede, 31 oktober 2011

1 Het Steunpunt taal en rekenen mbo in 2011

In 2010 stonden de implementatieplannen van de instellingen centraal in de activiteiten van het Steunpunt. Eind 2010 resulteerde dat in een rapportage van de analyse van de plannen en een mooi uitgegeven bloemlezing waarin goede voorbeelden en originele benaderingen uit de implementatieplannen zijn gebundeld.

Het jaar 2011 is te zien als het jaar waarin de communicatie-infrastructuur voor de invoering van de centrale examinering opgebouwd werd. De invoering vraagt van de scholen veel vermogen op het gebied van organisatie en logistiek, ICT-beheer en onderwijs. De onderlinge afstemming vereist een goede communicatie: de juiste informatie op het juiste moment op de juiste plaats. Het Steunpunt heeft, in nauwe samenwerking met OCW, het College voor Examens, MBO Raad en Cito, de scholen hierbij op tal van manieren zo goed mogelijk ondersteund.

Het tweede thema van 2011 betreft de moderne vreemde talen in het mbo. Vanaf 2012 wordt Engels in niveau 4 opleidingen een generiek verplicht onderdeel. In veel, maar niet alle, kwalificatiedossiers 2011 is voor mbo-4 al generiek Engels opgenomen. Ook is de plaats van de (beroeps)specifieke mvt-eisen in de kwalificatiedossiers veranderd. De verwachting dat er vanuit de scholen behoefte zou zijn aan verduidelijking en ondersteuning, kwam uit. Het Steunpunt gebruikt zijn bestaande infrastructuur en werkwijze om daarin te voorzien: informatie op de website, flitsbijeenkomsten, helpdesk, aanbodoverzicht en eventueel instrumentontwikkeling.

1.1 Werkwijze

Bij de ondersteuning van de onderwijsinstellingen houdt het Steunpunt vast aan de in het startplan van april 2009 vastgelegde werkwijze. Het Steunpunt opereert zoveel mogelijk vraaggericht. De basisdienstverlening bestaat in de eerste plaats uit het bieden van actuele beleidsinformatie aan betrokkenen. Dit gebeurt via de website www.steunpuntaalenrekenenmbo.nl en de helpdesk. Als de situatie erom vraagt (lange beleidsbrieven, complexe amvb's) stelt het Steunpunt 'Servicedocumenten' op, waarin belangrijke informatie beknopt en helder wordt weergegeven. Via 'Flitsbijeenkomsten' worden betrokkenen zo nodig extra geïnformeerd. Daarnaast stimuleert het Steunpunt kennisdeling, onder andere via de [Marktplaats mbo](#) en het [Portaal taal en rekenen mbo](#), door netwerken voor taal en rekenen bijeen te brengen en door werkconferenties te organiseren.

Het Steunpunt brengt op www.aanbodoverzichttaalenrekenen.nl in beeld welk aanbod aan materialen en andere ondersteuning voor scholen op de markt beschikbaar is en stimuleert bij geconstateerde hiaten de ontwikkeling van extra instrumenten.

Voor het ministerie van OCW heeft het Steunpunt ook een 'radarfunctie'. Als zich in de praktijk knelpunten voordoen, ontvangt het ministerie via het Steunpunt hierover snel signalen. Zo versterken

beleid en uitvoering elkaar en wordt geborgd dat de balans tussen ambitie en haalbaarheid niet verstoord raakt.

1.2 Organisatie

In de organisatie van het Steunpunt hebben zich in de loop van het jaar geen grote wijzigingen voorgedaan. Vanaf november 2011 is het team uitgebreid met een adviseur taal voor 0,4 fte. Het hele team bestaat daarnaast uit een adviseur rekenen, een adviseur moderne vreemde talen en een coördinator en een managementassistent. De totale formatieomvang bedraagt ca. 3,5 fte, flexibel inzetbaar. Coördinatie en ondersteuning strekken zich ook uit over het Steunpunt taal en rekenen vo.

2 Activiteiten

Hieronder volgt een overzicht van de in 2011 door het Steunpunt taal en rekenen mbo ontplooidde activiteiten.

2.1 Website

De website www.steunpuntaalenrekenenmbo.nl speelt een centrale rol in de dienstverlening van het Steunpunt. Bezoekers kunnen hier terecht voor het laatste nieuws, actuele beleidsontwikkelingen, relevante wijzigingen in wet- en regelgeving, veel gestelde vragen, etc. en natuurlijk voor de helpdesk. Ook stelt het Steunpunt via de site 'Servicedocumenten' beschikbaar.

De website en de helpdesk zijn complementair. De helpdesk verwijst instellingen regelmatig naar de site voor aanvullende informatie of documentatie en omgekeerd nemen instellingen na het lezen van informatie op de site contact op met de helpdesk met vragen over specifieke aspecten van het taal- en rekenbeleid.

Mbo-instellingen weten de website van het Steunpunt goed te vinden (figuur 1). Gebruikers waarderen in het bijzonder de actualiteit en de volledigheid van de website. In het najaar van 2011 heeft het Steunpunt de website geëvalueerd, waarbij onder meer kritisch gekeken is naar gebruiksvriendelijkheid en overzichtelijkheid. De hoeveelheid informatie is inmiddels zo toegenomen dat de overzichtelijkheid verloren dreigt te gaan. Met het oog daarop is de indeling en ordening aangepast.

Figuur 1: Bezoekersaantallen website Steunpunt taal en rekenen mbo

	<i>Aantal bezoekers</i>	<i>Unieke bezoekers</i>
<i>Oktober 2010</i>	5126	3275
<i>November 2010</i>	5839	3650
<i>December 2010</i>	4007	2555
<i>Januari 2011</i>	5748	3596
<i>Februari 2011</i>	6063	3934
<i>Maart 2011</i>	6743	4126
<i>April 2011</i>	5697	3635
<i>Mei 2011</i>	5984	3665
<i>Juni 2011</i>	6885	4199
<i>Juli 2011</i>	3203	1982
<i>Augustus 2011</i>	3095	1900
<i>September 2011</i>	7943	4964

2.2 Helpdesk

Tot de basisinfrastructuur van het Steunpunt behoort de helpdesk. Instellingen kunnen, telefonisch of via het vragenformulier op www.steunpuntaalenrekenenmbo.nl, 24 uur per dag met hun vragen terecht bij de adviseurs van het Steunpunt. Dagelijks krijgt het Steunpunt op deze manier meerdere vragen en verzoeken binnen. De helpdesk voorziet hiermee duidelijk in een behoefte, getuige ook onderstaande e-mailreacties.

Hartelijk dank voor je snelle reactie en je feedback. Nu weten we zeker dat het goed is. Ik zal de andere schema's op je opmerkingen nakijken.

Bedankt voor je duidelijke antwoord.

Dank voor de info. Ik meende het ook op deze wijze te hebben begrepen en aan onze examencommissies zo te hebben geformuleerd. Nu feitelijk de eerste diploma's door ons worden afgegeven, wilde ik e.e.a. nogmaals verifiëren.

Hartelijk dank. Ik heb me inmiddels geabonneerd op flietsbericht.

Hartstikke bedankt, helemaal duidelijk zo!

Dank je wel voor de antwoorden! De antwoorden zijn erg helder!

Bij deze wil ik je namens de Lis hartelijk bedanken voor deze duidelijke en snelle informatie.

Voorlopig kan ik hier mee vooruit, bedankt!

Dank voor uw snelle reactie. Een aantal zaken waren reeds bij ons bekend, het ging mn om de situatie rondom de vrijstelling voor Nederlands en rekenen algemeen. Daar zat intern onder de diverse teamleider ruis. Deze ruis heeft u nu weggenomen.

Bedankt voor het wegnemen van de verwarring bij mijn manager.

Dank voor uw snelle antwoord. Ik zie mijn veronderstellingen bevestigd.

In totaal zijn van november 2010 tot en met oktober 2011 via de mail 710 vragen beantwoord. Met afstand de meeste vragen die het Steunpunt ontving, hadden ook het afgelopen jaar weer betrekking op examinering. Daarbinnen is sprake van een verschuiving van vragen over de eisen voor de verschillende cohorten naar vragen over het invoeringsproces van centrale examinering. Vragen in de categorieën vrijstellingen, onderhoudsplicht en EVC en vragen over slaag-/zakbeslissing blijven hoog scoren.

De helpdesk kreeg verder ook veel vragen over moderne vreemde talen in het mbo: het aantal antwoordmails nam toe van 58 naar 234. Vanaf cohort 2012 worden voor Engels aanvullende eisen vastgelegd in wet- en regelgeving. In verband daarmee is het Steunpunt eind 2010 uitgebreid met een adviseur moderne vreemde talen. Uit de hoeveelheid per mail gestelde en beantwoorde vragen is te zien dat deze uitbreiding van het Steunpunt in een behoefte voorziet.

Bijlage 1

De bijlage 'Digitale helpdesk Steunpunt taal en rekenen mbo' bevat een overzicht van de vragen die van november 2010 tot en met oktober 2011 binnenkwamen bij de helpdesk van het Steunpunt. Hierin zijn alleen de vragen opgenomen die binnenkwamen via de website of directe mail. Daarnaast wordt het Steunpunt tientallen keren per week telefonisch benaderd met vragen over taal, rekenen en moderne vreemde talen.

2.3 Servicedocumenten

Het Steunpunt ziet informeren als een van zijn belangrijkste taken. Actuele ontwikkelingen die relevant zijn voor het mbo-veld, communiceert het Steunpunt meestal direct per e-mailnieuwsbrief, het 'Flitsbericht'. In oktober 2011 is een eerste Nieuwsbrief COE verschenen. Het voornemen is om elke maand zo'n nieuwsbrief uit te brengen met de nieuwste ontwikkelingen op het gebied van de centraal ontwikkelde examens. Het kan daarbij gaan om regelgeving, maar ook om geplande bijeenkomsten, belangrijke data in verband met de pilotexamens etc. Uitgebreider zijn de Servicedocumenten, waarin voor het mbo relevante informatie uit brieven van OCW of andere beleidsstukken handzaam wordt samengevat en toegelicht of schematisch uiteen wordt gezet. Flitsberichten, nieuwsbrieven COE en Servicedocumenten zijn uiteraard ook via de website van het Steunpunt beschikbaar. De Servicedocumenten worden daarnaast ook 'fysiek' verspreid, tijdens conferenties, bijeenkomsten etc.

In 2011 publiceerde het Steunpunt onderstaande Servicedocumenten:

- *Vragen en antwoorden, tips en aanbevelingen implementatie coe's.* Naar aanleiding van een informatiebijeenkomst voor contactpersonen in september 2010 heeft het Steunpunt een vraag-en-antwoordlijst gemaakt over de centraal ontwikkelde examens
- *Analyse implementatieplannen Nederlandse taal en rekenen mbo.* Het Steunpunt heeft een samenvatting gemaakt van de resultaten van de analyse van de implementatieplannen. Hierin wordt ook het vervolgtraject beschreven.
- *Regelgeving referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen.* Een samenvatting van de Wet referentieniveaus, bijbehorend Besluit referentieniveaus en het Examenbesluit beroepsopleidingen WEB van juli 2010.
- *Nederlandse taal en rekenen na een eerder behaald diploma of een EVC-procedure.* Hierin worden de consequenties beschreven van de regelgeving Nederlandse taal en rekenen voor EVC-kandidaten en aanbieders en de gevolgen voor de mbo-instellingen. Dit servicedocument sluit aan bij de Matrix consequenties regelgeving Nederlandse taal en rekenen voor de EVC-kandidaat van het platform EVC.
- *Eisen aan beheersing moderne vreemde talen in kwalificatiedossiers 2011-2012 en cohorten 2007 t/m 2010.* Cohortenschema waarin de eisen, de examinering en het toezicht met betrekking tot moderne vreemde talen per cohort en per opleidingsniveau worden beschreven.
- *Wijziging van o.a. het Examen- en kwalificatiebesluit beroepsopleidingen WEB vanwege o.a. examinering referentieniveaus mbo-2 en mbo-3 en herziening inrichting kwalificatiestructuur.* Samenvatting van de belangrijkste wijzigingsvoorstellen van de examenvoorschriften voor het mbo zoals voor internetconsultatie voorgelegd.

2.4 Flitsberichten

Actuele ontwikkelingen die relevant zijn voor het mbo-veld, communiceert het Steunpunt meestal direct per e-mailnieuwsbrief, het 'Flitsbericht'. Deze gaan doorgaans over een actueel onderwerp en kunnen op zeer korte termijn worden samengesteld en verspreid. Wordt duidelijk dat onderwijsinstellingen behoefte hebben aan extra toelichting op (actuele) ontwikkelingen, dan organiseert het Steunpunt een zogeheten 'Flitsbijeenkomst'.

2.5 Bijeenkomsten en conferenties

Flitsbijeenkomsten

Het Steunpunt organiseert zogeheten 'Flitsbijeenkomsten' zodra duidelijk wordt dat onderwijsinstellingen behoefte hebben aan extra toelichting op (actuele) ontwikkelingen. Vooral in de beginfase van het Steunpunt bleek er bij scholen veel behoefte te zijn aan extra informatie.

In 2011 organiseerde het Steunpunt - net als in 2010 - één Flitsbijeenkomst. Deze keer rond het thema moderne vreemde talen in het mbo. Tijdens deze bijeenkomst, op 15 maart, gaven Marjo Jansen (OCW) en Janneke Voltman (Colo) een toelichting op respectievelijk 'mvt in het landelijk mbo-beleid' en 'talen in het kwalificatiedossier'. Ester van Meeteren, adviseur mvt van het Steunpunt, gaf een toelichting op het Referentiekader mvt in mbo en de handreiking die daarbij wordt ontwikkeld in opdracht van het Steunpunt. Ook zette ze uiteen welke ondersteuning het Steunpunt biedt. De bijeenkomst werd bezocht door 181 deelnemers, waarvan er 149 werkzaam waren bij reguliere mbo-instellingen en 32 afkomstig waren van andere organisaties (waaronder uitgeverijen, niet bekostigde instellingen, OCW etc.).

De presentaties van Marjo Jansen, Janneke Voltman en Ester van Meeteren, werden na de bijeenkomst beschikbaar gesteld via de [site](#) van het Steunpunt.

Conferenties

Het stimuleren en faciliteren van kennisdeling is een van de speerpunten van het Steunpunt. De conferenties die het Steunpunt in 2011 – al dan niet in samenwerking met andere partijen – organiseerde, boden instellingen hiertoe een platform. Hieronder een overzicht van de conferenties van het afgelopen jaar. Op 6 december 2011 staat nog de rekenconferentie 'De docent centraal' gepland.

Landelijke rekenconferentie 'Tijd voor rekenen'

Op 2 december 2010 organiseerde het Steunpunt samen met de MBO-Academy de landelijke rekenconferentie 'Tijd voor rekenen'. Tijdens deze conferentie hebben vele ondersteuningsinstellingen en mbo-instellingen workshops gegeven. Ook was er de gehele dag een beurs waarop uitgevers, nascholingsinstellingen en anderen hun rekenmaterialen presenteerden. Deze aanbieders konden hun materiaal ook aanprijzen in twee presentatierondes. De conferentie werd bezocht door 237 deelnemers uit 75 verschillende instellingen, waarvan 53 bekostigde mbo-instellingen en 22 andere

organisaties (waaronder niet-bekostigde mbo-instellingen en vooral ondersteuningsinstellingen en educatieve uitgeverijen).

De presentaties die tijdens de conferentie zijn gehouden, zijn direct na de conferentie gepubliceerd op de website van het Steunpunt.

Presentatie nieuwe functies ICO Taal en Rekenen

Op 21 januari 2011 is in Amersfoort door I&M en CED een presentatie gegeven over de nieuwe functies van het digitale instrument ICO Taal en Rekenen ten behoeve van het schrijven van de onderdelen taal en rekenen in de jaarverslagen. Het Steunpunt heeft deze ochtend georganiseerd. De bijeenkomst werd bezocht door 9 deelnemers uit 5 verschillende roc's.

Taalconferentie 'Taal werkt'

Donderdag 7 april 2011 heeft het Steunpunt samen met de drie taalnetwerken (de MBO Taalcoach Academie, het Platform taal in mbo en het SLO docentennetwerk Nederlands) en met de Netwerk Academy de conferentie 'Taal werkt!' georganiseerd. De drukbezochte conferentie (192 deelnemers uit o.a. 48 bekostigde mbo-instellingen) vond plaats in de Reehorst in Ede. Onderwerp was het onderscheid tussen generieke en beroepsgerichte taaleisen en de vormgeving daarvan in het onderwijs, zowel als apart vak als geïntegreerd in het vakonderwijs.

'Taal werkt!' leverde concrete handreikingen op over hoe mbo-instellingen, samen met het (regionale) bedrijfsleven, taalontwikkeld beroepsonderwijs vorm kunnen geven. Samenwerking zoeken, zowel intern als extern, is een must! De opbrengsten zijn gepubliceerd op de website van het Steunpunt.

Arrangeren met Portaal taal en rekenen

Op 20 april 2011 heeft het Steunpunt in samenwerking met Kennisnet een workshop georganiseerd waarin docenten konden oefenen met het zoeken, arrangeren en plaatsen van zelfontwikkeld lesmateriaal in Portaal taal en rekenen mbo. De bijeenkomst werd gehouden op het Koning Willem I College en is bezocht door 15 deelnemers.

Werkconferenties Examinering Nederlandse taal en rekenen

Net als in 2010 zijn er in april en mei 2011 weer twee regionale werkconferenties georganiseerd in samenwerking met het College voor Examens ter voorbereiding op de invoering van de centraal ontwikkelde examens. Tijdens deze bijeenkomsten is ingegaan op de evaluatie van de pre-pilot examens 3F en is een toelichting gegeven op het vervolgtraject. Tevens bestond de mogelijkheid om ervaringen uit te wisselen over de implementatie van de centraal ontwikkelde examens.

De eerste bijeenkomst vond plaats op 21 april in Zwolle. De tweede bijeenkomst was op 10 mei in Eindhoven. Aan beide bijeenkomsten tezamen namen 208 mensen deel. Van de bekostigde mbo-instellingen waren er onder de aanwezigen 55 vertegenwoordigd. De opbrengsten van deze werkconferenties zijn beschikbaar gesteld op de website van het Steunpunt.

Lancering Taal de Baas

Op 9 mei 2011 is het online programma 'Taal de Baas' gelanceerd tijdens een bijeenkomst in de Reehorst in Ede. Taal de Baas biedt de docent in het mbo extra diagnostische handvatten. Het programma is in opdracht van het Steunpunt mbo ontwikkeld door het ITTA en Bureau ICE.

De bijeenkomst van 9 mei is georganiseerd door het Steunpunt mbo in samenwerking met ITTA en Bureau ICE. Er waren 105 deelnemers aanwezig uit o.a. 31 bekostigde mbo-instellingen. Doel van de bijeenkomst: een eerste kennismaking met 'Taal de Baas' voor iedereen die binnen de mbo-instellingen bezig is met taalonderwijs en die zoekt naar geschikte diagnostische instrumenten om taalachterstanden weg te werken.

Tijdens de bijeenkomst was het ook mogelijk om zelf direct met Taal de Baas aan de slag te gaan en daarbij vragen te stellen over de werkwijze van het programma. Van deze mogelijkheid is door het merendeel van de deelnemers gebruik gemaakt.

Bijeenkomst voorbeeldexamens voor ondersteuners, nascholers en onderwijsontwikkelaars

Op 22 en 30 juni 2011 heeft het Steunpunt samen met het College voor Examens medewerkers van ondersteuningsinstellingen, nascholingsinstituten en educatieve uitgeverijen in de gelegenheid gesteld kennis te nemen van de voorbeeldexamens Nederlandse taal en rekenen 3F voor mbo-4. In totaal hebben 105 mensen deze bijeenkomsten bezocht.

En verder

In verband met de invoering van centrale examinering heeft het College voor Examens, soms in samenwerking met Cito, diverse bijeenkomsten georganiseerd. Het gaat dan om bijeenkomsten in verband met evaluatie van pre-pilotexamens, voorlichting over Examentester, voorlichting over (pre-) pilotexamens 2011-2012. Tijdens deze bijeenkomsten is altijd iemand van het Steunpunt aanwezig voor het beantwoorden van vragen over de kaders en regelgeving.

2.6 Netwerken

De netwerken taal en rekenen zijn van groot belang voor het Steunpunt. Ze bieden een platform om docenten direct en actief te betrekken bij ontwikkeling en uitvoering van beleid. De grootste opbrengst van de netwerken zijn de netwerken zelf. De netwerken komen bij elkaar zo vaak als daaraan behoefte is: de bijeenkomsten zijn altijd een middel, nooit een doel op zich.

Netwerken taal

Het Steunpunt stimuleert en faciliteert de samenhang tussen de reeds bestaande taalnetwerken van ITTA (Mbo Taalcoach Academie), CINOP¹ (Platform Taal in mbo) en SLO (Netwerk Taal). Dit heeft geleid tot een 'Denktank Taal' die geregeld bij elkaar komt. Op deze manier worden alle doelgroepen 'bediend': taaldocenten, taalcoaches en managers en beleidsmedewerkers. De drie netwerken trokken ook samen op bij de conferentie 'Taal werkt', die op 7 april 2011 werd georganiseerd in samenwerking met het Steunpunt en de Netwerk Academy.

Netwerken rekenen

Het doel van deze door het Steunpunt gecoördineerde netwerkstructuur is op de eerste plaats het delen en verspreiden van kennis. Hiertoe bestaat 'Rekenen in mbo' uit drie lagen:

---

¹ Het Platform Taal in MBO is in 2011 overgegaan van CINOP naar MBO Raad

- een 'pioniersgroep' van tien ROC's die een voortrekkersrol vervullen als het gaat om de ontwikkeling en uitvoering van rekenbeleid; Deze pioniersgroep is in 2011 zes keer bij elkaar gekomen, onder leiding van het Steunpunt.
- drie regionale subnetwerken die langzaamaan ook steeds meer met de implementatie van rekenen in de instellingen aan de slag zijn en daarbij graag positieve en negatieve ervaringen uitwisselen.
- een expertgroep, met daarin vertegenwoordigers van ondersteunende organisaties als CINOP en het Freudenthal Instituut.

Het Steunpunt organiseerde in 2011 drie series bijeenkomsten van de regionale subnetwerken: in januari/februari, juni en oktober. Daaraan namen in totaal 308 mensen deel, die afkomstig waren uit o.a. 58 verschillende bekostigde mbo-instellingen.

2.7 Implementatie 'Intensivering Nederlandse taal en rekenen mbo'

In november 2009 werd de 'Regeling intensivering Nederlandse taal en rekenen mbo' gepubliceerd. Deze regeling maakt deel uit van de campagne van het ministerie van OCW om samen met de onderwijsinstellingen te bereiken dat leerlingen in alle onderwijssectoren beter gaan presteren in Nederlandse taal en rekenen. In het kader van deze regeling wordt tot en met 2013 jaarlijks ruim 50 miljoen euro aan mbo-instellingen ter beschikking gesteld om het taal- en rekenniveau van deelnemers te vergroten.

Implementatie in jaarverslagen

Instellingen die voor deze financiering in aanmerking willen komen, moesten in 2010 een implementatieplan taal en rekenen mbo indienen. Hierin beschrijft de instelling hoe het taal- en rekenbeleid wordt ontwikkeld, waaraan de extra financiële middelen worden besteed en hoe de effecten van de extra onderwijsinspanningen worden gemeten. Instellingen beslissen zelf hoe zij de extra middelen investeren (extra onderwijstijd, aanpassingen in didactiek en pedagogiek, professionalisering docenten). Wel verwacht OCW dat instellingen hun uitgaven in het kader van de regeling jaarlijks verantwoorden.

Zoals het Steunpunt in 2010 de implementatieplannen van de instellingen heeft geanalyseerd, heeft het Steunpunt in 2011 een analyse gemaakt van de jaarverslagen. Hierbij is gekeken naar de zichtbaarheid van taal en rekenen in de jaarverslagen, de voortgang van de implementatie en waar mogelijk naar de effecten van taal- en rekenbeleid op de resultaten van de deelnemers. De rapportage van deze analyse is als bijlage opgenomen bij dit verslag.

Bijlage 2

De 'Rapportage analyse jaarverslagen taal & rekenen mbo' bevat de resultaten van de analyse van de ingediende jaarverslagen.

2.8 Implementatie Centraal Ontwikkelde Examens

Eind 2009 stuurde de toenmalige staatsecretaris van OCW, Van Bijsterveldt, een brief aan de Tweede Kamer waarin het besluit werd toegelicht om voor het mbo centraal ontwikkelde examens in te voeren

voor taal en rekenen. Het voordeel daarvan is dat 'de samenleving' veel vertrouwen heeft in centrale examens, dat deze examens goed te vergelijken zijn met de examens voor het voortgezet onderwijs en dat de kwaliteit van de examens geborgd kan worden. De centraal ontwikkelde examens, die digitaal worden afgenomen, worden geleidelijk, en in nauwe samenwerking met het veld, geïmplementeerd. In het schooljaar 2013/2014 moeten taal en rekenen op het niveau mbo-4 centraal worden geëxamineerd.

Volgens de CvE-brochure 'Naar centraal ontwikkelde examens Nederlandse taal en rekenen' heeft de invoering van centraal ontwikkelde examens veel gevolgen voor mbo-instellingen:

- *Inhoudelijk:* Meet de toets wat hij moet meten en is de juiste cesuur vastgesteld?
- *Technisch:* Wat moet er gebeuren om op alle onderwijsinstellingen de COE's met de ontwikkelde examensoftware af te kunnen nemen (ICT-voorzieningen, hardware, software)?
- *Organisatorisch:* Wat moet er binnen de onderwijsinstellingen georganiseerd worden om centraal ontwikkelde examens af te nemen (denk aan: het plannen en organiseren van de examens, het organiseren van de correcties en het omzetten van scores in cijfers)?
- *Procedureel:* Welke regels moeten er volgens het Examenbesluit Beroepsopleidingen WEB opgesteld.

Het Steunpunt taal en rekenen mbo is nauw betrokken bij de informatievoorziening rondom de invoering van centraal ontwikkelde examens. Het Steunpunt maakt deel uit van de werkgroep COE, waarin invoeringszaken worden besproken en waarin de vergaderingen van de Stuurgroep COE worden voorbereid.

Contactpersonen

Het Steunpunt was in 2011 verantwoordelijk voor de het bijhouden van de registratie van instellingscontactpersonen. De invoering van centraal ontwikkelde digitale examens taal en rekenen in het mbo vraagt om goede samenwerking tussen verschillende betrokkenen binnen de instelling. Examenorganisatie, ICT-voorzieningen, beleid en onderwijs moeten in een nauw en zorgvuldig samenspel worden ingericht. De organisatie- en communicatiestructuur van instellingen verschilt enorm. Het is daarom belangrijk dat er per instelling een contactpersoon is, één aanspreekpunt voor alle zaken die betrekking hebben op centraal ontwikkelde examens. Zij of hij weet welke informatie voor wie van belang is en kan er dan ook voor zorgen dat alle essentiële informatie tijdig op de juiste plaatsen en bij de juiste personen binnen de instelling terechtkomt. De informatievoorziening van het Steunpunt rondom COE richt zich in de eerste plaats op de contactpersonen.

Flitsberichten

Met speciale Flitsberichten aan bovengenoemde contactpersonen (en andere geïnteresseerden) bereikt het Steunpunt snel en effectief degenen die binnen instelling aanspreekpunt/coördinator zijn voor de implementatie van centraal ontwikkelde examens. De contactpersonen worden in deze extra e-mailnieuwsbrieven bijgepraat over relevante ontwikkelingen, opgeroepen om mee te denken over bijvoorbeeld de pilot-examens of geattendeerd op speciale bijeenkomsten over centrale examinering. Vanaf oktober 2011 wordt maandelijks een nieuwsbrief COE verspreid onder de contactpersonen.

Bijeenkomsten

Tijdens speciale (regionale) bijeenkomsten informeert het College voor Examens, soms in samenwerking met het Steunpunt, betrokkenen/contactpersonen over nieuwe ontwikkelingen of andere relevante zaken op het gebied van het implementatietraject centrale examinering. Het Steunpunt is altijd bij deze bijeenkomsten aanwezig om vragen te beantwoorden en toelichting te geven op de kaders en regels rond de implementatie van de centraal ontwikkelde examens.

Omdat de ondersteuning van het Steunpunt zich dit jaar wat betreft de inhoud voor het eerst ook uitstreckte over de moderne vreemde talen in het mbo, besteden we daaraan in dit overzicht eerst afzonderlijke aandacht.

2.9 Ondersteuning moderne vreemde talen (MVT)

De positie van moderne vreemde talen, en dan met name het Engels, in het mbo vertoont overeenkomsten met die van Nederlandse taal en rekenen. Bij het Steunpunt kwamen dan ook al regelmatig vragen binnen naar informatie in verband met moderne vreemde talen. Ontwikkelingen in het landelijk beleid deden verwachten dat de behoefte aan informatie en uitwisseling verder zou toenemen. Vanaf 1 november 2011 heeft het Steunpunt daarom de taak gekregen mbo-instellingen ook te ondersteunen op het gebied van de moderne vreemde talen. In verband daarmee beschikt het Steunpunt vanaf dat moment voor 0,4 fte over een speciale mvt-adviseur. De activiteiten van de mvt-adviseur concentreren zich rond drie taken:

- helpdesk en website
- bijeenkomsten en presentaties
- opdrachtbegeleiding (ontwikkeling handreiking bij het Referentiekader MVT in mbo)

De vragen die bij het Steunpunt binnenkomen en de informatiebehoefte die tijdens bijeenkomsten blijkt, hangen op dit moment vooral samen met de veranderde plaats van de mvt in de kwalificatiedossiers vanaf schooljaar 2011-2012 en het verschil tussen generieke en (beroeps)specifieke mvt-eisen. Er is sprake van onzekerheid over wat er precies wordt verwacht vanuit de regelgeving en in het inspectietoezicht. Scholen zoeken in hun vragen aan het Steunpunt bevestiging van hun interpretatie van de regelgeving. Daarnaast leiden landelijke beleidsontwikkelingen tot vragen: de opname vanaf 2012 van Engels als generieke eis voor mbo-4 in de dossiers, de wijze waarop generiek Engels in examen- en uitslagregeling wordt opgenomen en de aankondiging dat er voor mbo-4 op termijn sprake zal zijn van centrale examinering Engels.

2.10 Projecten en producten

Het Steunpunt taal en rekenen mbo initieert activiteiten waarmee een impuls wordt gegeven aan de intensivering van het taal- en rekenonderwijs in mbo-instellingen. Soms ontwikkelt het Steunpunt in het kader daarvan zelf ondersteunende instrumenten, maar meestal wordt de ontwikkeling van producten of diensten – in nauwe samenwerking met het Steunpunt – uitbesteed aan derden.

- *ICO Taal en Rekenen*

ICO Taal en Rekenen, ontwikkeld door I&M en CED-Groep in opdracht van het Steunpunt, heeft mbo-instellingen ondersteund bij het opstellen van de implementatieplannen (zie het onderdeel Implementatie 'Intensivering Nederlandse taal en rekenen mbo' in deze rapportage). In 2010 is gestart met de tweede fase in de ontwikkeling van ICO Taal en Rekenen, waarin de onderdelen 'verantwoording' en 'evaluatie' verder zijn uitgewerkt. De tweede fase van ICO is begin januari 2011 opgeleverd. In januari 2011 heeft het Steunpunt een gebruikersbijeenkomst georganiseerd.

- *Taal de Baas*

Taal de Baas is een diagnosticerend/remediërend programma voor taalzwakke mbo-deelnemers dat in opdracht van het Steunpunt door ITTA en ICE is ontwikkeld. De expertise van Kennisnet is betrokken bij de ontwikkeling en implementatie van Taal de Baas als breed inzetbaar en open toegankelijk diagnostisch instrument voor het gehele mbo. Het programma is op 9 mei 2011 gelanceerd tijdens een bijeenkomst in de Reehorst. Vanaf dat moment wordt Taal de Baas vooralsnog gratis aan de scholen ter beschikking gesteld.

De bijeenkomst werd door 70 mensen uit het mbo bezocht. Ook waren er 35 geïnteresseerden vanuit andere organisaties (zoals educatieve uitgeverijen en ondersteuningsinstellingen) aanwezig. In 2011 wordt door het Steunpunt taal en rekenen vo in een pilot uitgetoetst in hoeverre Taal de Baas ook bruikbaar is in het vmbo. Daarnaast blijven beheer en helpdesk om aandacht vragen.

- *Project Leesbevordering*

De docentengids 'Competent in leesbevordering' is beschikbaar sinds eind september 2010. Het is onderdeel van het project Leesbevordering van Steunpunt, Stichting Lezen en CINOP dat erop is gericht om voorlezen en leesbevordering te stimuleren in opleidingen Kinderopvang en Onderwijsassistent. Docenten kunnen uit deze handleiding putten bij de begeleiding van hun studenten. In het kader van het project zijn inmiddels ook 20 workshops gehouden. In het monitoronderzoek dat dit najaar is gestart, komen mogelijke vervolgvormen in beeld voor een structurele verankering van leesbevordering in het curriculum van de opleidingen PW en OA op zoveel mogelijk roc's in Nederland. De projectactiviteiten lopen door tot januari 2012.

- *Aanbodoverzicht taal en rekenen en mvt*

In opdracht van het Steunpunt inventariseerde [Actis Advies](#) het aanbod aan leermiddelen, toetsen, volgsystemen, nascholing en (beleids)ondersteuning op het gebied van taal en rekenen in het mbo. De eerste versie hiervan stamt uit 2009. Begin 2010 verscheen een update. Een nieuwe, webbased versie is mei 2011 opgeleverd en beschikbaar op www.aanbodoverzichttaalenrekenen.nl. Er kan geselecteerd worden op schoolsoort (vo, mbo), op vakgebied (taal, rekenen, mvt) en op categorie (beleidsondersteuning, leermiddelen, nascholing, toetsen, volgsystemen). Onderhoud en bij de tijd houden kan permanent plaatsvinden en is minder bewerkelijk geworden. Aanbieders leveren via de website zelf de informatie over hun aanbod aan. Na een (wekelijkse) check door het Steunpunt wordt de nieuwe informatie voor bezoekers zichtbaar.

- *Drieslag Rekenen*
Na Drieslag Taal (2009) was het in 2010 de beurt aan Drieslag Rekenen. In brochurevorm wordt uitgelegd wat de Drieslag Rekenen is: rekenen in het beroepsgerichte onderwijs (inclusief de beroepspraktijkvorming), rekenen als apart vak en remediërend rekenen. De brochure *Drieslag rekenen* is sinds eind 2010 beschikbaar voor de scholen.
- *Goed Rekenen -> ffRekenen*
In het voorjaar van 2011 is op www.ffrekenen.nl een demoversie beschikbaar gekomen van ffRekenen (eerdere werktitel 'GoedRekenen'). ffRekenen wordt in opdracht van het Steunpunt ontwikkeld door APS, Hogeschool Utrecht, Stichting Alfabeten en Stichting Expertisecentrum ETV.nl. 'ffRekenen' is een webbased leermiddel waarmee jongeren en jongvolwassenen met een taal- en rekenachterstand op een voor hen effectieve en aansprekende manier de rekenvaardigheid kunnen verhogen. In opdracht van het Steunpunt wordt het in 2011 en 2012 doorontwikkeld.
- *Toetsformats en voorbeeldtoetsen productieve vaardigheden Nederlandse taal*
In 2010 werd het initiatief genomen voor de ontwikkeling van voorbeeldtoetsen productieve vaardigheden taal, gericht op de instellingsexamens schrijven, spreken en gesprekkenvoeren op de niveaus 2F en 3F van het Referentiekader Nederlandse taal. Het doel is docenten Nederlands een handreiking te bieden bij die vaardigheden die ook na invoering van centrale examinering taal en rekenen onderdeel blijven van het instellingsexamen. De toetsformats en voorbeeldtoetsen worden, in opdracht van het Steunpunt, ontwikkeld door Cito en CINOP. In oktober 2011 is het eerste deel van de ontwikkelde producten beschikbaar gekomen op de website van het Steunpunt. Het gaat om toetsformats, enkele toetsvoorbeelden en de handleiding bij de formats en voorbeelden. De publicatie zal eind 2011 of begin 2012 worden aangevuld met beoordelingsmodellen en een praktische handreiking voor de ontwikkeling van toetsen voor instellingsexamens Nederlands.
- *Handreiking bij Referentiekader Moderne Vreemde Talen in het mbo*
Het 'Referentiekader Moderne Vreemde Talen in het mbo' is in opdracht van OCW door CINOP ontwikkeld. Het is op 30 september 2010 op de website van het Steunpunt gepubliceerd. In de loop van 2012 wordt dit referentiekader opgenomen in de regelgeving voor het mbo. In opdracht van het Steunpunt ontwikkelt CINOP een handreiking bij het referentiekader, een praktische toelichting met uitwerkingen, voorbeelden, formats bedoeld om mbo-docenten moderne vreemde talen te ondersteunen bij de toepassing van het referentiekader in onderwijs, toetsing en examinering. Waarschijnlijke publicatiedatum: december 2011.
- *Portaal Taal & Rekenen*
Samen met Kennisnet legde het Steunpunt in 2010 de grondslag voor het [Portaal Taal en Rekenen mbo](#), een virtuele 'marktplaats' voor digitaal leermateriaal voor taal- en rekenonderwijs in het mbo. Gebruikers kunnen hier terecht om lesmateriaal te zoeken of om zelf ontwikkeld materiaal te uploaden. In 2011 zijn diverse workshops voor docenten gehouden om met Portaal te leren werken. Tevens is hard gewerkt aan het bekend maken van Portaal in het mbo-veld. Het Steunpunt levert twee moderators, een voor taal en een voor rekenen.

2.11 Marktplaats mbo

[Marktplaatsmbo](#)², is een kennisplatform voor docenten en managers in het mbo-onderwijs.

Beleidsmakers en docenten in het mbo kunnen hier putten uit een grote collectie praktijkvoorbeelden, documenten, artikelen, beleidsnotities, lesmateriaal, filmmateriaal en links. Alle informatie is overzichtelijk gerubriceerd in hoofd- en subcategorieën. Er is een hoofdcategorie 'talen' en een hoofdcategorie 'rekenen'. Via de subcategorieën kan worden gezocht op o.a. beleid, toetsing, lesmaterialen, interessante links. Bronnen kunnen worden geplaatst door instellingen, kenniscentra en bedrijven en worden op relevantie beoordeeld door moderatoren. Het Steunpunt draagt bij met twee actieve moderatoren, één voor talen en één voor rekenen. Het betreft dezelfde twee personen als de moderatoren voor het Portaal taal en rekenen mbo. Daarmee is ook een goede afstemming tussen Portaal en Marktplaatsmbo gewaarborgd.

In 2011 levert de voorbereiding van de invoering van centrale examinering veel nieuwe bronnen op marktplaatsmbo op. Ook beleidsontwikkelingen op het gebied van de moderne vreemde talen in het mbo geven aanleiding tot documenten-uploads. Maar marktplaatsmbo bevat ook veel praktische bronnen: ca. een kwart (rekenen) tot een derde (taal) van de recente bronnen op de mbo-marktplaats bestaat uit lesmateriaal.

2.12 Presentaties

Tot de informatietaak van het Steunpunt behoort ook het letterlijk 'brengen' van nieuws. De adviseurs van het Steunpunt zijn zeer regelmatig op locatie 'bij derden'. Dat kunnen bijeenkomsten zijn van de taal- en rekennetwerken, maar ook sessies van individuele mbo-instellingen of kenniscentra. Hieronder (in willekeurige volgorde) een aantal instellingen en organisaties waarbij het Steunpunt in 2011 een presentatie verzorgde:

- Pro-meeting 'Op tijd voor taal'
- Clusterdag MBO 2010
- Docentennetwerk Nederlands SLO
- Netwerk vmbo-mbo MBO Raad
- Netwerk EVC
- Landelijk werkverband risicogroepen
- ThiemeMeulenhoff
- Netwerk Examinering mbo
- Platform gehandicapten
- Mbo Taalcoach academie
- ROC West Brabant
- Hogeschool van Amsterdam
- Platform mvt (CINOP)
- BTG ESB&I

2.13 Samenwerking met 'derden'

De activiteiten van het Steunpunt zijn onderdeel van een breed scala aan initiatieven waarmee het ministerie van OCW de prestaties van leerlingen op het gebied van taal en rekenen wil verbeteren.

² Per 1 september 2011 is Marktplaatsmbo.nl overgegaan naar MBO Diensten.

Het Steunpunt werkt dan ook nauw samen met andere organisaties die, in opdracht van OCW, actief zijn op het gebied van taal en rekenen.

Met de [MBO Raad](#) overlegt het Steunpunt zowel op bestuurlijk als inhoudelijk niveau. Met het procesmanagement MBO 2010 / MBO15 vindt, alleen al door de organisatorische verwevenheid en de fysieke nabijheid, voortdurend informatie-uitwisseling en overleg plaats. Dat geldt ook voor het [Steunpunt taal en rekenen vo](#), waarmee nauw wordt samengewerkt.

Hieronder een overzicht van overige organisaties (in willekeurige volgorde) waarmee het Steunpunt een structureel samenwerkingsverband heeft.

- *Ministerie van OCW*
Het [ministerie van OCW](#) is opdrachtgever van het Steunpunt. Het Steunpunt heeft voor het ministerie ook een radarfunctie: wat speelt er in de instellingen op het gebied van taal en rekenen dat van belang is voor de beleidsontwikkeling en beleidsuitvoering?
- *Nationaal Expertisecentrum Leerplanontwikkeling (SLO)*
In opdracht van het ministerie van OCW coördineert SLO het project [Inhaalslag Taal en rekenen](#). In dit project werken partijen samen die ondersteuning bieden op het gebied van de nieuwe regelgeving rondom taal en rekenen. In dit verband wordt een aantal keer per jaar een 'Instellingenoverleg' georganiseerd. Het Steunpunt participeert in dit overleg. Daarnaast is regelmatig overleg met SLO gericht op afstemming van informatie en advies over de ontwikkelingen rond taal en rekenen. De SLO beheert de OCW- website www.taalenrekenen.nl over de referentieniveaus en doorlopende leerlijnen taal en rekenen. Het Steunpunt neemt deel in de redactieraad. De SLO participeert ook in de denktank taal. Vanuit die hoedanigheid was de SLO ook medeorganisator van de conferentie Taal werkt!
- *College voor Examens (CvE)*
Het [CvE](#) is verantwoordelijk voor de examens rekenen en taal in het mbo en daarmee ook voor de invoering van centraal ontwikkelde examens. Het Steunpunt en het CvE hebben intensief overleg over het informeren hierover van de mbo-instellingen. Het CvE organiseert de werkgroep COE, waarin het Steunpunt participeert. Zodra er nieuwe informatie beschikbaar is vanuit het CvE, wordt dit (door middel van een Flitsbericht) door het Steunpunt aan de scholen gecommuniceerd. Het Steunpunt onderhoudt het bestand contactpersonen COE. Daarnaast organiseren CvE en Steunpunt samen bijeenkomsten over de implementatie van COE.
- *Cito*
[Cito](#) ontwikkelt in opdracht van het College voor Examens de centraal ontwikkelde examens (COE) voor taal en rekenen. Cito en Steunpunt nemen beide deel aan de werkgroep COE. Daarnaast ontwikkelt Cito in samenwerking met CINOP voorbeeld instellingsexamens voor Nederlandse taal (spreken, gesprekken voeren en schrijven blijven onderdeel van het instellingsexamen in het mbo).
- *MBO Raad*
De [MBO Raad](#) vertegenwoordigt de belangen van de bekostigde mbo-instellingen. Over de ontwikkelingen rond taal en rekenen is veelvuldig contact tussen het Steunpunt en de MBO Raad.
- *Expertisecentrum Beroepsonderwijs (ECBO)*
[ECBO](#) onderzoekt (de effecten van) taal- en rekenbeleid in het mbo. In 2011 vindt een onderzoek plaats naar de professionalisering van rekendocenten. Het Steunpunt zit in de klankbordgroep.

- *Steunpunt taal en rekenen vo*
Sinds februari 2010 is het Steunpunt taal en rekenen vo actief. Bestuurlijk is dit Steunpunt bij dezelfde stichting ondergebracht als het Steunpunt taal en rekenen mbo. Beide Steunpunten zijn op dezelfde locatie gehuisvest en werken nauw samen. Wekelijks is er werkoverleg en ook tussendoor is er veel contact.
- *Steunpunt taal en rekenen po, sectorraden (po, vo, mbo en aoc)*
Naast de contacten met het Steunpunt taal en rekenen via het instellingenoverleg dat door de SLO wordt georganiseerd, is er in de loop van 2011 ook sprake geweest van periodiek overleg tussen vertegenwoordigers van de drie steunpunten po, vo en mbo en de betrokken sectorraden. Het overleg betrof afstemming van activiteiten en informatie-uitwisseling over de positie van taal en rekenen in de verschillende sectoren en in het beleid.

Verder onderhield het Steunpunt in 2011 contact met:

- [Actis Advies](#)
Actis Advies ontwikkelde in opdracht van het Steunpunt het Aanbodoverzicht taal en rekenen. Aanvankelijk alleen voor het mbo, maar al snel ook voor het vo. Voor het mbo is het overzicht uitgebreid met het aanbod voor mvt. De website met het overzicht is vernieuwd: aanbieders kunnen zelf aanbod plaatsen en wijzigen, waardoor het bij de tijd houden minder bewerkelijk is. Begin 2011 is de website door Actis volledig overgedragen aan het Steunpunt.
- [APS](#)
APS neemt deel aan de expertgroep Rekenen. Daarnaast ontwikkelt APS in samenwerking met derden een digitaal leermiddel voor zwakke rekenaars: *ffRekenen*. Ook heeft APS 'rekenposters' ontwikkeld die door de Steunpunten vo en mbo naar de vo- en mbo-instellingen zijn verstuurd.
- [Bureau ICE](#)
Bureau ICE ontwikkelt toetsen voor taal en rekenen. Hierover vindt overleg plaats en daarnaast verzorgt Bureau ICE regelmatig workshops tijdens bijeenkomsten van het Steunpunt. Bureau ICE is tevens een van de ontwikkelaars van het diagnostiserend/remediërend programma Taal de baas dat in mei 2011 werd gelanceerd. Bureau ICE voert nu nog de helpdeskfunctie uit voor Taal de Baas.
- [CED-Groep](#)
CED-Groep heeft in opdracht van het Steunpunt samen met Ideeën & Media het instrument ICO ontwikkeld waarvan de ontwikkeling in 2011 nog doorliep.
- [CINOP](#)
Steunpunt en CINOP hebben regelmatig contact. CINOP participeert in de door het Steunpunt georganiseerde Expertgroep Rekenen en de Denktank Taal. CINOP was ook medeorganisator van de conferentie Taal werkt! CINOP werkt samen met Cito aan de ontwikkeling van bovengenoemde voorbeeld instellingsexamens Nederlandse taal.
Daarnaast heeft CINOP in het voorjaar van 2010 de opdracht gekregen van het Steunpunt om een praktische handreiking te schrijven voor mvt-taaldocenten die aansluit op het Referentiekader MVT dat in het najaar van 2010 via het Steunpunt beschikbaar is gesteld aan het mbo en dat in de nabije toekomst in de regelgeving zal worden opgenomen.

Driemaal per jaar organiseert CINOP bijeenkomsten voor beleidsmakers mvt van mbo-instellingen onder de noemer Platform MVT. De adviseur mvt is daarbij steeds aanwezig, zij is ook een regelmatige spreker tijdens deze bijeenkomsten.

- [Colo/Kenniscentra Beroepsonderwijs Bedrijfsleven](#) zijn verantwoordelijk voor het ontwikkelen van kwalificatiedossiers, een belangrijk onderdeel van de competentiegerichte opleidingsstructuur van het mbo. Er is contact over de plaats van taal en rekenen en moderne vreemde talen in de kwalificatiedossiers. Colo verzorgde een presentatie tijdens de Flitsbijeenkomst moderne vreemde talen. Het Steunpunt heeft presentaties gegeven tijdens bijeenkomsten van Kenniscentra.
- [Freudenthal Instituut](#)
Het Freudenthal Instituut participeert in de Expertgroep Rekenen en draagt bij aan bijeenkomsten van het Steunpunt.
- [Ideeën en Media](#)
I&M heeft samen met CED-Groep in opdracht van het Steunpunt het digitale instrument ICO ontwikkeld. ICO ondersteunde instellingen bij het schrijven, uitvoeren en evalueren van hun implementatieplannen. In 2011 is dit instrument verfijnd in verband met de ondersteuning bij de verslaglegging over de implementatie van de referentieniveaus taal en rekenen.
- [ITTA](#)
ITTA participeert in de Denktank Taal en verzorgt regelmatig workshops en presentaties tijdens bijeenkomsten van het Steunpunt. ITTA was medeorganisator van de conferentie Taal werkt! en is een van de ontwikkelaars van het diagnosticerend/remediërend taalprogramma Taal de Baas dat in mei 2011 werkt gelanceerd. Het Steunpunt verzorgt regelmatig presentaties tijdens de bijeenkomsten van ITTA's MBO Taalcoach Academie.
- [Kennisnet](#)
Kennisnet ontwikkelde samen met het Steunpunt het Portaal taal en rekenen mbo. Er is regelmatig contact over beheer en onderhoud. Kennisnet heeft in opdracht van het Steunpunt verschillende workshops gegeven voor docenten over het gebruik van Portaal taal en rekenen. Docenten gingen tijdens deze workshops zelf aan de slag met het zoeken, arrangeren en delen van materiaal.
- [NVORWO](#)
De NVORWO ontwikkelt in opdracht van het ministerie van OCW een protocol Dyscalculie voor het vo en het mbo. Het Steunpunt is vertegenwoordigd in de klankbordgroep.
De NVORWO geeft in samenwerking met het Steunpunt in 2011 een special uit van het tijdschrift Volgens Bartjens, Dit is een tijdschrift over reken- en wiskundeonderwijs, dat normaal gesproken vooral voor het basisonderwijs wordt gemaakt. Het Steunpunt is vertegenwoordigd in de redactie van de special.

3 Afsluiting

Het Steunpunt constateert verheugd dat scholen hard werken aan de invoering van een taal- en rekenbeleid dat studenten in staat zal stellen de Nederlandse taal en het rekenen op voldoende niveau te beheersen. Daarnaast zijn scholen ook intensief bezig met de verankering en positionering van de moderne vreemde talen, met name het Engels, in hun onderwijsaanbod en met de correcte examinering hiervan. De komende jaren zal er nog veel moeten gebeuren om de ambities op deze terreinen in de beoogde korte tijd te realiseren. Het Steunpunt blijft zich inzetten om scholen hierbij optimaal te ondersteunen. De concrete plannen voor het komend jaar zijn opgenomen in ons *Activiteitenplan 2012*.

BIJLAGEN

1. **Digitale helpdesk Steunpunt taal en rekenen mbo**
2. **Rapportage analyse jaarverslagen 2010**

Bijlage 1 Digitale helpdesk Steunpunt taal en rekenen mbo: vraag en antwoord per mail**Tabel 1** Totaaloverzicht 1 januari 2010 t/m 31 oktober 2011

Categorie	jan '10 – okt '10	nov '10 – okt '11
	aantal	aantal
Examinering, waarvan:	270	253
Vermelding resultaten op diploma's en/of certificaten	14	8
Instellingsexamen versus Centraal Ontwikkelde Examens	32	24
Implementatie COE, w.o. pilots, contactpersonen, syllabi	38	72
Generiek versus beroepsspecifiek in examinering	23	12
Vrijstellingen / onderhoudsplicht / EVC	55	48
Slaag- /zakbeslissing / cesuur (o.a. 'drie van de vijf')	37	58
Examinering diverse cohorten	71	31
Onderwijsinhoud diverse cohorten	14	5
Referentieniveaus inhoudelijk	27	
Kwalificatiedossiers	19	20
Dyslexie / dyscalculie / overige beperkingen	21	29
Niet bekostigde instellingen	3	5
Implementatieplannen + verantwoording	32	
Diagnostische toetsen Cito	12	
Eigen vaardigheden / bevoegdheid docenten		13
Vereisten diplomering		22
Aanbod, waarvan	25	35
Toetsen algemeen	10	8
Lesmateriaal	10	7
Deskundigheidsbevordering	5	8
Aanbod algemeen		12
Ondersteuning Steunpunt, waarvan	52	52
Algemene info	6	10
Website	11	8
Servicedocumenten / producten	14	13
Bijeenkomsten	14	11
Netwerken	3	5
Ondersteuning op maat (presentaties)	4	5
Overig, waarvan	9	42
Toezichtkader inspectie		7
Besteding implementatiegelden		8
Overschrijven naar ander kwalificatiedossier		7
Voorbeeldexamens Nederlands		10
Vaststellen cijfer Nederlands		10
Totaal Nederlandse taal en rekenen	484	476
Totaal moderne vreemde talen (zie afzonderlijke tabel)	58	234
Totaal aantal vragen	542	710

Tabel 2 Overzicht vragen moderne vreemde talen (1 november 2010 t/m 31 oktober 2011)**Vraag en antwoord per mail**

Categorie	Aantal
Regelgeving, waarvan	198
Examinering (waaronder beschikbare examens; slaag/zak; cijfers; COE)	50
Minimale eis drie van de vijf	28
Eisen in kwalificatiedossiers (w.o. generiek-beroepsspecifiek)	72
Vrijstellingen	17
Keuze mvt (welke taal of talen)	9
Onderhoudsplicht	8
EVC en mvt	3
ERK/Referentiekader mvt	4
Dyslexie of auditieve handicap	5
Eindtermen/CGO	2
Toezicht onderwijsinspectie	6
Ondersteuning Steunpunt (mvt), waarvan	9
Servicedocumenten	5
Presentaties in den lande	4
Overig	21
Totaal	234